

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новца.За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплате шаље се поштом
уплатом непосредно админи-
страцији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отплатом поштом на
коју драго пошту; а коме је на-
ручице може се претплатити
код г. Петра Рамадановића, књаж.
црн. агента у Котору. Дошле су
нишле уредништву Гукониси се
не враћају.За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 2 фебруара

Данас је на првом мјесту на дневном реду покрштење Књажевића Бориса, првородног сина и наследника бугарског Књаза Фердинанда. Пошто се Књаз Фердинанд вратио из Рима у Софију, и пошто се посавјетовао са својим министрима, издао је следећи манифест: „Испуњујући обећање дато народном представништву, с висине престола, објављујем моме драгоме народу, да сам употребио све моје заузимање и сву моју моћ, да савладам тешкоће, које су стајале на путу испуњењу топле жеље цијелог народа, преласку престолонаследника у педра народне цркве. Пошто сам испунио дужност поштовања према свијема овима, од којих је зависило повољно савлађивање тих тешкоћа, које су стајале на путу ријешењу овог судбоносног питања, које је из дубине покренуло цио народ, и пошто су осујећене моје наде, јер нијесам нашао мудре увиђавности тамо, гдје сам се надао, ја, вјерам заклетви, датој моме вјерном народу, одлучно сам, да лично савладам те тешкоће, и да на олтар отаџбине принесем највећу и најтежу жртву. Објављујем свијема Бугарима, да ће се 2 фебруара ове године, на дан Св. Сретења Господња извршити свечано покрштење престолонаследника Бориса, књаза трновског. Нека Бог благослови овај мој корак и моју домовину, и мој дом вјечно штити!“ На тексту овог манифеста, — вели петрогр. „Н. Време“ — нећемо се данас заустављати; од тако искреног католика, као што је принц Фердинанд, није се могло очекивати да се уздржи од напомиња велике жртве, коју он приноси. По свијем изгледима, — наставак лист — принц Фердинанд неће се покајати, што је учинио, и што ће се обред присаједињења православној цркви принца Бориса извршити тако, како ће моћи припомоћи Бугарима, да постигну своју завјетну циљ, т. ј. такво стање у Бугарској, да се опет Русији пружи могућност, да прими под своје покровитељство земљу, којој је дала политички живот драгоцјена крв руска, пролита по пољанама и по горама бугарским. Нагађања, што ће следовати, још су наумјесна. Толико се зна, да остаје још не мало посла, да се установи у књажевину нормални поредак ствари, у смислу берлинског трактата. Ниједна држава, што је потписала овај трактат још не признаје принца Фердинанда законитијем владом Бугарске; и да би он могао себе сматрати „бугарским Књазом“, потребито је сагласје свијех тих држава. Првијех година његова бављења у Софији Русија сама стала је на пут томе сагласију, а све остале велике државе биле су готове да га признају. Може ли се јемчити, да се та готовост сачувала не свијем западним великим срединама и последије јасног доказа, до ког су степен данас убијени бугарски народ и принц Фердинанд у неопходности доброга расположења Русије? Али ће у том случају народ бугарски знати, да се од сад не противи Русији испуњењу његове жеље. За то ће му бити довољно јемство учешће Русије при обреду присаједињења принца Бориса к православној цркви.

У Биограду је била велика манифестација симпатија према руском Цару и руском народу, и то у народној скупштини. Један Биоградски лист „Социјал-Демократ“, социјалистички орган, писао је у социјалистичком смислу о предстојећем крунисању руског Цара, наговјештавајући опасност, које му предстоје. То је дало повода интерпелацији у скупштини: јели влади познато ово злоначинско писање „Социјал-Демократе“, и јели влада предузела мјере против оваког писања? Министар-председник г. Новаквић одма је одговорио интерпеланту г. Михајлу Павловићу, да се згрозио, видјевши до чега може доћи злоупотреба јавне рјечи; и да је одма наредио, да се ово писање подвргне оној казни, која је по закону установљена. Интерпелант је изјавио, да је задовољан с овим одговором, па је замолио скупштину, да у славу Н. В. Цара свију Руса и великог пријатеља српског народа узвикне: да живи руски Цар Никола II, да живи руски народ, који је пријатељ Србима од како су се ослободили од петовјековног робовања! Ове је ријечи г. посланик изговорио у бурном одушевљењу скупштине, у којој се подиже бурно кличање: Живео руски Цар! Живео руски народ! Затим је председник скупштине г. Гарашанин предложио дневни ред, „да скупштина ово скандалозно и неваљало писање „Социјал-Демократе“ с гнушањем одбаци од Србије и српског народа,“ што је скупштина једногласно примила.

ИЗ ЦАРИГРАДА.

Цариградски „Гласник“ пише:

Госп. Дионисије, новоизабрани архиепископ пећки и митрополит рашко-призренски, приспио је, као што смо у прошлом броју јавили, у четвртак овдје, са лађом италијанског паробродског друштва „Nilo“. Лађа је рано приспјела у пристаниште. На лађу су отишли сви изасланици рашко-призренске јерархије да дочекају свог будућег архиепископа; са њима је био уредник нашег листа с администратором, свештеник овд. српске пасеобине и многи лични пријатељи и познаници стари госп. Дионисија. У име свију поздравио га је госп. Нићифор, његов школски друг, са топлим добродошлицом. Послије топлих поздравила и од стране г. Дионисија и од стране осталих искрцали су се сви. Г. Дионисије отишао је право у Фењер. Њ. С. Васељенски Патријарх госп. Антим примио га је одма. Господин Дионисије поздравио је Њ. Светост једном кратком али врло лијепо ријечу, којом је благодарно и Патријарху и Св. Синоду што су га одликовали избором. Он је како на Патријарху, тако и на све учинио најљепши унечака како својим статусом и изгледом, тако исто и понашањем, које је право свештеничко. За тим је свратио у патријаршијску цркву на благодарње, па дошао у Перу, гдје је посетио своје старе пријатеље и познанике. У петак је био у Фењеру, те посетио све чланове Св. Синода, а у вечер је вечерао код Његове Свет. г. Патријарха. У суботу је продужио посјете по Галати и Перу. У недељу је ишао нарочитим мушем „Јоко“, који је имао доброту ставити му на расположење господин Јоко Давидовић овдашњи предузимач и одлични члан бокерске пасеобине, на острва; са њим су били сви изасланици и одлични чланови српске пасеобине. Прво је свратио на Антигону и ту посетио Њ. С. госп. Неофита VIII, бившег Васељенског Патријарха, који је тога дана славио имендан. Бивши поглавар Св. Цркве врло се обрадовао тој посјети и ослновио је и све остало на српском језику. Посјета је трајала више од пола часа. Госп. Неофит из неколико пута изразио је своје задовољство, што је Патријарх и Св. Синод задовољно жеље тако одане пастве Св. Цркве као што је српски народ рашко-

призренско-јерархије. Посље опростаја г. Дионисије са својом пратњом упутио се на острво Халки и ту посетио бившег јерусалимског патријарха Његову Светост г. Никодима, који га је такође врло љубавно дочекао и имао је доброту изручити му доста и правих савјета, јакоже подбајет архијереју. Послије тога био је ручак у једној одличној гостионици, на коме је био и изврени професор црквене историје у духовној академији, госп. Караванџелис, познати писац окружнице, којом је Васељенска Патријаршија одговорила на писку енциклику. Ручак је трајао до два и по часа. Пошто је море било врло немирно, те и вали доста круни, госп. Дионисије са осталима вратио се у Цариград лађом друштва Макеусе, која одржава везе између острва та мраморноморско-азијске обале и Цариграда, и отишао у Фењер. У понедељник се одмарао; ишао је у Патријаршију. У уторник је била синодална сједница. Том приликом госп. Дионисије изашао је пред Свети синод, коме је председавао Патријарх, и у дугом и врло лијепо говору благодарно је на избору и прочитао и потпишао заклетву да ће брижљиво хранити интересе Свете Цркве и очински чувати повјерено му христову стадо. Овај обред извршен је у патријаршијској цркви Св. Ђорђа. За тим је био ручак код Патријарха, на коме су били чланови Св. Синода и госп. Дионисије. Послије подношење оне посјете. У сриједу се одмарао да буде приправан за хиротонисање, које ће бити данас у патријаршијској цркви, а које ће извршити сам светјешти Патријарх са свима високопреосвећеним члановима Св. Синода — почаст јединствена и свечаност необична, коју ћемо у идућем броју опширно описати.

— Његову Светост Патријарха Антима одликовао је и Његово Величанство Краљ Србије Александар првијем стеном Бијелог орла.

ИЗ АБИСИНИЈЕ.

Париски „Тан“ доноси од свога нарочитога дописника следећи извјештај из Абисиније, који је писан у децембру, дакле прије него ли је ратовање отпочело, али који нас за то упознаје са ратним припремама Абисиније и расположењем народа јој испред рата; што ће читаоцима добро доћи, јер обично све вјешти о Абисинији примамо из италијанских извора.

Менелик је одавно предвидио, да ће морати ратовати с Италијанцима, и за то је на вријеме почео да чини ратне припреме. Обзиром на простор државе, мора се човек дивити брзини, којом се на Цируској равнини скупило око 150,000 људи. Војска је долазила чак из Валама, Кафе и Волега на беспутијем планинама са хиљадама товара провијанте, и са женама, које такође у ратовању служе. Али етијопска царевина од давнијех времена има војену организацију, много бољу него што је има Мадагаскар. Дописник је очима гледао, како марширају у реду, и како брзо лагоре подижу, па то потанко описује. Највише се подиже шатор Цара Царева, па онда свака зна своје мјесто.

Абисински војници врло вјешто владају с оружјем. Ако се кад год уведе у Абисинију јевропска војничка дисциплина, она ће постати страховитом силом. Абисински војник не зна за умор, а његова уздржљивост надмаша ону италијанског војника, и то му не смета да је вајда веома опрезан. Признаје да у организацији војске има недостатака, али је дописник убиједио, да ће Италија потрошити много крви и новаца у овоме рату. У посљедње доба у Етиопији патриотизам је такав, какав до сада никад није био. Некад у ратовању с мусулманима Абисинци су се одушевљавали религиозним фанатизмом, а сада их одушевљава чисти патриотизам, сличан јевропском, то јест љубав према отаџбини и готовост погинути за њезину независност. Један од вођа рекао је дописнику: „Италијанци мисле да они нијесу у опасности иза зидова њихових тврђава, али ћемо ми онкоме напунити љешинама и прсима ћемо узети те њихове тврђаве.“ А Менелик је рекао некијем јевропјанима: „Ја сам зблијао врло жалостан, али не што се стравим овога рата. Мене жалости мисао о хришћанској крви, која ће се морати пролити.“

Француски путник чудн се нестанијем вјештица, што су Италијанци добили из Абисиније. Ако је италијанска влада била обавијештена као италијански листови, он вели, да се не треба чудити безрасудном дјеловању генерала Баратијера. Тврдили су, да Етиопију раздиру смутње, док у њој влада мир божи него у иједној јевропској држави; да је Менелик окружен издајцима, чега није било нити ће бити, и нијесу преставили увјеравати, да књаз Ходжана и рас-Михајил чекају само случај, да одишу од Менелика; а међу тим први је похитао одма на први позив у логор царев, а рас-Михајил царев зет о томе и не мисли. Зар Италијанци нијесу ништа знали о огромном угледу Менелика, који је у очима Абисинаца представник старе соломонске династије и законитог наслједства престола?

ДОПИСИ.

Призрен, 18 јануара. — Да ви се и одовуда јавим, да знате како овомо живимо.

На Богојављење изашли смо на Бунарлик и тамо осетили водичу. Били су и Цинцари с нама, и тако је много свијета било. Присутствовао је Архимандрит Макарије, патријаршеви изасланик, и руски консул Акимовић.

Послије службе црквене архимандрит Макарије био је примљен у митрополију на квартир, а до тада је био квартиром у цинцарској школи, јер још у почетку кад је дошао са скопљанским митрополитом г. Методијем, народ их није у митрополији примио, него у кући Стефана Јоцића, гдје су три поједне сједежи; па кад је отишао митрополит Методије, архимандрит је прешао у цинцарску школу; и тек на Богојављење да је народ примио у митрополији. Иза тога трећи дан, т. ј. 9 јануара, г. Акимовићу дође депеша од руског посланства из Цариграда, да је скопљански архимандрит Дионисије изабран за митрополита рашко-призренског, кога смо ми жељели. А Његова Светост Патријарх Антим јавио је то телеграфом народу и честитао му новог Митрополита, а народ му је одговорио денешном благодарњом Његовој Светости, што је испунио жељу народну.

У петак па 12 јануара отишла је из Призрена општина и још седам другејих особа да честитају г. Дионисију у Скопље, и да га испрате из Скопља за Цариград. Било је и из другејих вароши много изасланика, и свечано су га испратили на посвећење. Нек му је срећан пут.

Исто као на Богојављење отишли смо на Савли дан у антији са барјацима и пјевањем у богословију са г. архимандритом Макаријем, гдје је г. архимандрит Иларион, управитељ богословије, држао бесједу а јаци и дјевојчице декламовали су. Била је лијена свечаност. У вечер су били позвани у богословију преко 70 душа мушког и женског пола на вечеру, при којој је г. архим. Иларион подицуо неколико топлих здравница. Послије вечере била је играња до два сата последије поноћи.

Не знам, јели ви познато, како ми у Призрену имамо величанствену цркву, са митрополијом и са богословијом, а немамо ни једно звонце, него се служимо ксалом. Пошто је данас воља нашег милостивог Цара, да сви његови поданици уживају равноправност, ми се надамо, да ћемо брзо и звона на цркви добити, само ако се обратимо молбом на нашег милостивог и правдољубивог Султана.

Подгорица, 28 јануара 1896. — (Прогласа 17-то годишње успомене заузећа Подгорице и Зете.) — Јуче у Подгорици прослављена 17-та годишња успомена ослобођења Зете и Подгорице.

Народ у свечаном руху пошао је у цркву на Божију службу и благодарње. Пјевачко друштво одговарало је литургију. Ученици војничке школе са заповиједником и наставницима дошли су у цркву.

Свештеник г. Крето Поповић држао је бесједу сходну свечаности, а кад се изашло, пред цркву у присуству г. г. официра и народа заповиједио г. Јанко Вукотић изговори војницима ријеч о значају данашње славе за Црну Гору и народ мјеста овог; напомену да је данашња слава

результат проливане крви црногорских војника, који на бојним пољима нападаше за Господара, за славу домовине, и ослобођење Зете. Војници ускликују: „слава им.“ Затим их поучаваше како и они као војници треба да се одушевљавају јунашвом старих Црногораца, па своју лијепу ријеч заврши са ускликом живој Књази! које се од војника и народа по три пута заори.

Затим се пошло у г. окр. капетана г. Јована Лазовића је је у име подгоричана г. Стеван Ђ. Лукачевић пред окр. капетаном изјавио „да народ Подгорички као сваке, тако и ове године свет кујући успомену на своје ослобођење благодарио је Богу у цркви и помогао се за дуг живот и здравље свог ослободитеља Господара, и за Његов Узвишени Владарски Дом; да Подгоричани Господару дугују благодарност за своју слободу, и молио је да г. капетан увјери Господара о љубави и вјерности Подгоричана према Њему; па како је ова мјестна слава и Господару пријатна успомена јер је резултат Његовога труда и поднешене ратне мукe и жртава његових Црногораца, да му данашњу успомену честита.“

Што је г. Лазовић обећао учинити па је све присутне почастиио и први наздрављивао Његовом Височанству Господару лијепу здравицу.

Да би увећало свечаност наше пјевачко друштво „Бранко“ приредило је у вече забаву.

Програм забаве био је обилат, и он вам је г. уреднице послат да га у „Гласу Црногорца“ објелоданите, који пошто је испуњен публиком је позвана у побочној соби је су починијени вином које је општина друштву ставила била на расположењу у славу данашњег дана; а друштво пјевачко са своје стране приредило је малу закуску.

Наступила је и игра: ка: црногорске игре, зецка кода уз пјевање и друга уз армонију, и трајало је до после позноћи.

Још нешто што је овеселило публику и пјевачко друштво а то је телеграфска честитка Министра Пресједника г. Вожа Петровића, која гласи: „Радујем се забави коју на нас подгоричко пјевачко друштво „Бранко“ приређује у славу Ослобођења Зете и заузећа Подгорице. С одушевљењем придружујем се њиме веселу. Да Бог живи Књази Ослободитеља Подгорице и пр. и пр! Високо поштованом друштву желим најпоуљније успјехе и радосно се уписујем у редовима његових добротворних чланова. Вожа Петровић.“

И у поздравном говору спомињато је и у здравицама напјано г. В. Божу који је на данашњи дан 1879 године на чело победоносне војске црногорске ушао у Подгорицу.

Тако у најпријатнијем веселу доцпан по поноћи публика се разишла.

Пјевачко друштво „Бранко“ учинило је све да ова забавна изађе што љепша; сада је била давно декорисана са сликама, барјацима и штитовима, осветљење дивотно, послуга и послушност изванредна, што све служи на част и пошалу пјевачком друштву „Бранко.“

У име г. г. официра пјевачком друштву је г. ком. Јанко Вукотић наздрављивао жељећи им сваког успјеха и дајући израза свога и својих другова задовољства.

Ми Подгоричани сви без разлике веома смо задовољни са љубављу, са понашањем и обихваћењем како г. г. официра, тако и њиховог Заповиједника Војничке

школе; примјерни ред који влада међу њима и међу војничким школама, јесте за сваку пошалу и она брацка љубав њихова, оно српско одушевљење, поштење и симпатија према свакоме, нас све просто очарава, те их сви у срцима својима имамо. Дај Боже да се и друге наше старешине — особито војничке — на њих угледају, па би тада сви срећни и задовољни били.

Примјер г. Вожа, и успјех забаве учинили су да ће друштво пјевачко материјално помоћено бити, јер данас броји виши број утемељача међу које са Цетиња г. г. Дра П. Миљанића, Вука Вулетина пресједника општине као и г. М. Иванишевића помажућег, сви тројица као и г. г. Шиширо Огњеновић и г. Вимер честитали су друштву забаву на што им је друштво захвално, и што веома цијени. За друге одзиве из мјеста и са стране друштво ће путем новина објелоданити и по дужности захвалити.

„Подгоричанин“.

Црмница, 22 јануара. — Стара година предала је новој овдашњој народ потпуно здрав и чил, — као иједна, ма да при празним бачвама и кошевима, као што већ јављах. Последњим ње данима набацала је овдје доста дебело снјега, једнак у долине и брегове око Скадарског језера, као и по висовима планина. Снјега је попра тила јаким сјеверним вјетром, дичом и мразом, које је наставила и Нова година, да с почетка помислимо, да ће овај снјега и без повијег преживјети сву зиму, ако јужног вјетра и кише не буде као што их ни досле није било. Оваква дича (студ), наравно прикупља људе по вјаселима дан око домаћег огњишта, осим што се доваж и чобанин би отисли на по који час од куће. Па и школе овдашње морале су због студи и снјега одступити од редовног рада на по који дан. — Али овај једно ставни, беспосадни, досадни живот међу четири кућа зида, обично се овдје забје људе скуповима на вечерња сјела око гуслара и око каквог шаљивчине или ради разговора, — те редомце у појединог скупљају се остали сусједи.

У то дође позив, да је војена комисија стигла на Вир-пазар и да позива момке и јунаке, ради прениса и војеног уређења; други позив гласаше, да народ радни и витешки хита у Селокућку Гору, да ради на колекти пут вироко-ријечки, коју је радњу Књази дао отворити, али тек пошто је Његово жито почело стизати овдје, да се њиме намирјује зарада и да се подморе потребе у храни народа цијеле нахије: да може добити свако колико хоће, за рад, за готов новац, и на вересију, — за грош добру оку. И кажемо по личном очитовању и тврдом увјерењу овдашњег народа, да оволике благодати а у оваквој крајној нужди није дочекивао овај народ. Све оживље.

Војена комисија — четири војводе бригадира: Машо Ђуровић, Лазар Сочина, Мијајло Никшић и Васо војвода кучанске крајине, опитни сви у свом дјелу, и нагло су по личном јунаштву и по јунаштву својих чета и команди, — у четири пет дана уредише пет баталиона, — војнике у двије класе и војничке чинове по потреби. По свршетку ове војничке дужности, многи војници похитали су на рад у Селокућку гору. И ето сад та гора јечи и тресе се свако по дневи и вечери по стотинама миња, које њој забађу у сурове и грубе

је, но и ван ње. Болеспљиви Цар Фердинанд истина није могао самостално да управља великом државом; али то се није тражило од владара окружена таквим министрима и који се осим тога наслањао на породичну камарилу, којој бјеху вође надвојвода Лудвик и надвојвоткиња Софија. Унутрашња управа, судови, финансије изгледа да су добро били уређени и антигонизам народа није презајмо ограду лојалности и легалности. Међународни положај Аустрије, као вође цијелога њемачког савеза, а која је имала својих поседа и у сјеверној Италији, изазивао је чуђење и плашњу. Народи Балканскога полуострва чешије су обраћали своје погледе Бечу, по Петрограду, тим више, што су се гроф Несељроде и друге руске дипломате сматрали за Метернихове ученике и охотно подвргавали томе стубу „свете алијанције.“ У не мање пријатељском, често зависном односу према Метерниху, показао се тада и Гизо у Француској и Палмерстон у Инглеској.

О Аустрији се мислило да је снажна монархија, бедем конзервативних идеја за сву Јевропу.

По није проишла ни година дана, а та иста Аустрија сасвим је другаче изгледала. У марту 1849. већ није било ни Фердинанда, ни Метерниха, ни камариле; мјесто њих видимо на престолу младога Франца Јосифа; као управника администрације Шварценберга, Стадiona, Баха; мјесто патријархалног абсолизма кромаришки парламенат и — истина оптроисан и само на хартији — устав (конституцију) четвртог марта. Ни престоница тада не бјеше више Беч, ни тиролски Инсбрук, но морав

камените груди црмичка момчад. Јеку њену понављају по једном и по више пута све њене другарице — црмичке горе, те ту јеку преносе изван својих граница. Чак, мислим, да и Скадар чује ову јеку, и да ће се по њој увјерити, да нам баста наше горе редом украшавати, као што смо готови бранити их оружјем.

Литице, које мине превале, чекају стотине момака, да их развију у ситније камење са тешким гвозденим маљевима: оне што су тек опучене, а на мјесту остале, преврћу их други момци с тешким љускијама: трећи спремно камење ваљају, а четврти узвијују; женскије и мушка нејак спремају дрвље за клачине, додају воду и хладте вриједним радницима, или раде који други полакши рад. Свуда је живот и весеље. Пуцањ првих миња попраћен је од војничког скупа и народа с Вир-пазара узвиком: „живио Господар!“ Мислим, да тај узвик понављају у души, како радници, тако и свако црмичко чељаде свакога дана. А како да не би? Кад га Господар не само осигурава лебом у овако тешкој прилици, него још даје и прилике за добитак којим је свако поднуо задовољан у ово доба!

Рад је тежак, и ради се живо, али нико није иједак. Шта више, овдје се тре фива и љубавних, али невиних сцена: онђе момак наваљује, да што брже побједе минаријско глјето у тврду стијену, а поред њега црноока руменуша дјева гледа га и чека, да му воде дода за пиће и за мину; тамо други момак снажно похита с тешким маљем, да развије понављену стијену, а према њему вита плавојка дјева, чека, да му свјежом водом жеђ утоли. Он је њу одма спазиио и могао је пријед одупити је. Јест. Но чар њеног ока и драж њеног лица у близини, буди му мушку снагу те је она двојно и тројном воља: четврт — двије од часа, па миеа готова; неколико само снажна удара тешким гвозденим маљем, па ето повањена стијена у двоје троје скомањена. Њиха се груд момачка од умора, а и од милине, а ђевојачка само од милине, којом је чара поглед на снажнот и хитрот војна. — А како да се не чарају једно с другим, кад год се овако близу сусрету? Обоје су здрави, гојни и лијепи. Гојени су само на лебу са доста смока, а при чистотом вандуху и здравој води својих гора; али здрави су, снажни и дивни тако, да се за те дарове не би размијенили са ниједним вјереницима, који су њежиио гајени у велики и богати свијет.

Сва је линија подијељена у четири једнаке поште. А ова наша у Селокућкој Гори поред Вира већ броји 400 радника, а не одлази по прилази војска. Долазе на рад и они црмичани, који безбједно дома живе, што се тиче леба и насупног гроша.

Путник.

Њижевност, умјетност и просвјета.

(Савин дан у Петрограду.) Петроградске „Ивности“ доносе:

„Дан Св. Саве, просветитеља српскога народа, прослављен је у Казанском Сабору најсвечаније. Свршио је бојљу службу Високопроеосвештени Антоније, архиепископ Виборшки и Финландски, уз судјелање старешине Казанског Сабора протојереја А. Лебадева, протојереја В. Ј. Михайловскога и др. Храм бјеше пуи народа. Ту бјеху: српски посланик, цук.

ски Олумац. Мјесто пређашње лојалности видимо немир и узбуну и у наследином хапсбуршким земљама: Беч је због поновљеног метежа напустио цар, а бомбардовао га Виндштретц; Штајерски Градац кишио је панђерманским републиканцима; побожни и династички Тирол подијепаи домаћом војном на Ђемце и Италијане; сјеверна Италија у јавном рату са царем, клони се већ страни сардинскога краља па и Мацинијевој републици више, но аустријском дому, у приос војним успјесима Радецкога и његових полусловенских пукова. Већ је конзервативни чешки Праг, бомбардован у јуну 1848. због непослушности према Виндштретцу, опшните опозиције, као у опште чешки народ у лицу својих парламентарних посланика Палацкога, Ригера, Браунера; буне се и Пољаци и приморавају грофа Стадиона да бомбардује Лавово; и руски становници Галиције, Буковине, Угарске нијесу задовољни са својом „серећом“ и истичу своје захтјеве на једнака права са Пољацима, Ђемцима и Мађарима; Словаци, Срби у Хрвати са оружјем у рукама под предвођењем Хурбана, Штура, Хоце, Шупљика и Рајачића, Јелачића и Књићанина устају против мађарског тероризма и траже помоћи ако не од Аустрије, оно од Русије; зараза се пири и по Ердељу, дохватила се Румуна, од незапамћена времена пасивних, па и самих Њезаца Саса.

Али највећу бригу зададе су Аустрији мађарске побуне, што почеше још у марту 1848. Не само да не бјеху угушени ни уступцима, ни прозом, ни војним операцијама Виндштретца, Јелачића и Књићанина; но напротив достигше значај праве рево-

Михаиловић, члан државног савјета гроф Н. И. Игњатијевић, помоћник Оберпрокуратора В. К. Саблер, г. Шведов, В. В. Комаров, секретар посланства г. Барјактаровић и др. У вријеме молебствија било је многољетствије Господару Императору Николају Александровићу, Краљу српском Александру I., Књазу црногорском Николају Митрополиту Михаилу, црногорском Митрополиту Митрофану, члановима српске колоније у Петрограду, српској школској младежи, члановима петроградскога словенскога благотворитељнога опшчества и свима који славе спомен Св. Саве, просветитеља српског народа. Прије почетка службе изговорио је прота В. Ј. Михайловски бесједу, намијењену спомену „Славног Србина и моћнога Словенина Св. Саве Српскога, обновитеља живота народнога и препородитеља Србије.“ Напомену, да је живот Св. Саве непосредно и друштвено везан био с Русијом, нагласио је г. Михайловски, да су Срби и данас везани братским осјећањима према Русима. Свети Сава, по ријечима бесједника, науино је основати самосталну српску цркву, те је поставио 12 епископа, па поставио сам првим архиепископом положио је прави темељ правилном и само сталном развиту народности, уредио је школе за младеж, желећи спремити Србији људе правовјерне, часне и образоване, по мјери народне потребе. Његов зајвет Срби и данас држе, његове обреде и правила и данас поштују. И усљед тога, након 61½ вијека, угридили су Срби своју самосталност и добили значај у реду самосталних сусједних народа и постигли самосталну управу прије других Словена, не без сарадње и православне Русије. На завршетку бесједе је рекао: „Молићемо се Господу, да посредством св. Саве подари Словенима свагда пастире, као што је св. Сава! Да се међу Словенима прије свега учврсти православна вјера и просвјета црквена, а по том и опште човјечанска.“

(Светосавска прослава у Солуну.) Дан светог Саве прославили су ове године Срби солунски свечаније но икад до сад. Осим већ уобичајених свечаности била је тога дана и прва српска забавна са играма у Солуну, која је уједно и прва у Македонији. Појмљиво је, са којим еу радости Срби Солунски очекивали да осване дан св. Саве, по срећа је напиа тако хтјела, да се обрадујемо већ у очи св. Саве. 13. Јануара, на име, стигао је из Скопља у путу својом за Цариград, новоизабрани Митрополит рашко-призренски Србин, архимандрит Дионисије. Глас о његову избору примљен је са највећом радошћу, међу нама, те смо новог Митрополита срдечно дочекали на станици и дугим низом кола отпратили до хотел „Империјала“, гдје је одсио. Г. Митрополит се бавио у нас један дан, и 15. ов. мј. отпутовао за Цариград да га рукоположе.

На св. Саву у јутру било је богослужење у метоху хилендарском на словенском језику. Чинодјејствовали су архимандрит Василије хилендарски и наш честити прота Никола Ђурђевић, и на јектенија одговарали су ђаци српске школе „Дом науке“. На служби је било пуно побожног свијета, нарочито наших Дебравца, а били су и сви чиновници Српског Консулата. Са службе, посьо водоосвећења, отишло се у српску школу „Дом науке“, у којим дворанама се извршила уобичајена прослава светосавска. Бачки хор, (120 Срба

луције, тако да је у марту 1849. аустријска влада имала разлога да се боји не само за Пешту и Пожун, но и за сами Беч.

Априла 24. аустријска војска била је принуђена да напусти Пешту, 26. априла да одустане од опсаде Коморана који је усљед тога у рукама Гергејевим постао основицом операција против Пожуна и Беча. По још прије тога, 14 априла сабор у Дебрецину огласио је по Кошутовом предлогу Хансбурговце да су лишени престола и Угарску за самосталну републику, а Кошута за Губернатора. Можда би Аустрија изашла из ових негода да је могла да позове Радецкову војску из Италије; али то би значило да се одриче Ломбардије и Венеције, које су сматране као драги камен у круни Хансбурговаца.

На посљетку и међународни положај Аустрије знатно се погоршао усљед великог њемачке агитације у Њемачкој и јавнога унипања Пруске, да се стави за вођу панђерманства и тим начином да отисне Аустрију, која је до тога тренутка била прва у њемачком савезу. Промјеном владе у Француској престало је пријатељство са Аустријом, према којој је охладнио и Палмерстон и пренио своје симпатије на савојски дом у Италији, а нешто и на Кошута у Угарској.

У таквим околностима није чудо, што у марту 1849. бјеше Франц Јосиф принуђен обратити се цару Николи с молбом о војној помоћи против мађарских револуционара.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ЗНАЧАЈ РУСКОГА ПОХОДА ГОДИНЕ 1849 КРОЗ АУСТРО-УГАРСКЕ НАРОДЕ.

(Шаше А. С. Будиловић у „Руској Бесједи.“ Превод по „Виделу.“)

Недавна смрт пређашњег диктатора Кошута, поново је наскрела успомену његових саучесника и потомства на догађаје године 1848—49, од којих руски поход у Угарску има врло важан, управо одлучан значај. У оцјењивању ових догађаја, а на име наше „Угарско кампање“, веома су разна мишљења историчара и политичара, тако да би потребно било изблике посматрати ове појаве, па да се могне ријешити питање: да ли је био користан или штетан овај поход за Русију, за аустро-угарске народе и у општо за образовани свијет бар с политичке стране?

Ако поредимо положај Аустрије у почетку марта 1848 са положајем њеним годину дана доцније, у марту 1849, т. ј. баш пред нашо „Угарском кампањом“, не можемо а да не спазимо велику разлику. У почетку 1848 Аустрија се налазила, по општем признању својих и туђих политичара, у веома повољним околностима и за унутрашњи и за спољашњи развитац. Метерних, који је већ 40 година био вођа не само спољашње но и унутрашње политике Хабзбуршке монархије, уживао је славу не само најискуснијег, во и најјенијалинијег државника, посье Наполеонова времена. Због својих необичних особина и гроф Коловрат био је уважен не само у Аустри-

ђака) којим је управљао наставник прота Никола Ђурђевић, пјевао је „Ускликимо с љубављу“ и др. пјесме, од којих је врло лијепо отјевана царска химна. Пошто се сјекао колач гости су лијепо послужени, а затим и гости и ђаци у групи сликани. Ваља нагласити радосну појаву, да је ово-годишња школска свечаност била опсеж-ноја од досадашњих, јер је заступник директора госп. Петар Банђејевић држао прикладан говор о културном раду св. Саве, — а оркестар је свирао десетак српских кола, што досад није био случај.

У вече је била сјајна светосавска забава у хотел „Империаљу“ прва српска забава у Солуну, и прва у свој Македонији. Приредили су је Срби солунски. Прва српска забава у Солуну испала је сјајније но што смо и очекивати могли. Искупило се до 600 особа, да се уз српску свирку, игру и пјесму тога вечера братски прове-седе. Осим Срба, којих је било највише (са радошћу биљешкимо живо учешће Срба Дебрана), било је врло одличних Турака и Грка (професора, инжењера, трговаца) и Јевреја.

На забави се играло до 15 српских кола и многе окретне игре и весеље је трајало до саме зоре. Сви гости су оти-шли најзадовољнији, и сами странци говоре, да веселије и пријатније забаве није било ове зиме у Солуну. На каси је пало преко 60 турских златних лира, а прилози још стижу. Чист приход иде сиротним ђацима српске школе.

(Позив на претплату.) Православна Еп. Консидорија у Задру у намери да све-штенству и народу далматинско-истријске епархије даде прилике, да се што више упозна са црквено-просвјетним питањима, покренула је отрагу три године мјесечни часопис

„ГЛАСНИК ПРАВОСЛАВНЕ ДАЛМАТИНСКО-ИСТРИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ.“

Мислимо да смијемо истакнути, да се „Гласник“ кроз ове три године уздржао на оној висини, која му као црквено-просвјетном листу доликује, те је, осим епархијских службених вијести и биљешка, старао се да доноси према програму своје различите чланке и пријеве; а уз то, да разјасни замршености питања из пастирске службе, доносило је скоро у свакоме броју исцрпљене и образложене одговоре на свако постављено му питање.

Но и ако смо у стању, да се похвалимо признањем што је „Гласник“ стекао за ово вријеме својим радом, ипак не можемо, а да не истакнемо, како је врло мален био број његових претплатника. Ово админи-страцији листа ствара великих потешкоћа и неприлика, које би, поред све наше вобре вље, могле запријечити и само издавање „Гласника“. Ради овога управа листа обрћа се свима и свакоме, који програм листа овога одобрава, те моли, да га претплатом потпомогне, како би могао и даље свој задатак као и до сада испу-њавати.

Наш је задатак чист и јасан: упозна-вање свештенства и народа нашега са духовним животом далматинско-истријске епархије, ширење учења православне цркве и обрана тога учења од сваког нападаја, ма с које он стране долазио. И према томе нашем задатку ми можемо и очекивати, да ће нас српско свештенство и народ хтјети драговољно претплатом на лист подупри-јети.

„Гласник“ ће излазити као и до сада свршетком сваког мјесеца. Цијена је листу 3 ф. за цијелу годину. За стране земље 9 франака у злату. — Претплата се шаље: Канцеларији Еп. Консидорије у Задру.

У Задру, на св. Саву 1896.

Администрација „Гласника“.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Дубље орање је средство противу суше.) Скоро сваког љета слушамо и по новинама читамо, како је љето сушно, како је љетина сва сиржена. Да не би и у будуће од суше страдали то за времена браћи земљорадницима препоручујем, да чине оно, чиме сам се ја ово 30 година противу суше успјешно борио.

Све љиве које мислимо идућег љета засијавати било кукурузом или зоби, треба до зиме угарити и то увјек по мало дубље но што је до сада орано, а коме је могуће, и ако вријеме дозволи, треба оне љиве на које мисли кукуруз сијати и рано с про-љећа још једном да преоре.

Овако приготовљена земља, не само, да ће дати врло доброд рода и на најве-ћој суши, већ таква се земља много лакше и јевтиније може и обрадити.

Да наведем само један примјер: Једне године изугарим љиве с јесени, као и уви-јек, па у прољеће мјесеца фебруара већ бјеше земља угодна за орање, одем ја у једну моју повећу љиву од 35 хектара, отпочнем је понова угарити. Један мој комшија дође и униша ме, зашта сада ореш? Ја му одговорим: да угарим за кукуруз. Он се поче кретити и смијати.

Ја му рекох, да сам читао у једној књизи коју ми је поклатио један ђак Земљодјелско-Шумарске школе (некада у Пожаревцу) и да се тамо препоручује и двапут угарење, зато ето обу да опробам. Када је било на десетак дана пред Ђурђевдан, ја одем у исту љиву са плугом од 3 бразде и са запрегом од три мало појача коња. Отпо-чнем орати, окренем неколико пута и већ за један дан орања изорем. Сијао сам под бразду и то је вршио један сијач. Када је већ сунце одекочило ето га и мој комшија који се кретио, што ја по двапут угарим, и што сам у плуг упрегао 4 вола и једног коња. Када је почео орати једва је једна стока мицала, а 6 сијача никако да се одморе. Кад би увече ја изорао преко 3 ланца а он једва пола ланца. Када смо почели пра-шење, ја прво пређем пращачем са запре-гом од 1 коња и на тај начин 5 раднике ошраше један хектар, а моме комшији то-лико надница оде у пресијевање. — Њему сјево извадише врлане, и изјезде црв и мрав — па вели да је и кукуруз почела да једе она иста буба што је осушила винограде. Толико човјек разумије!

До половине септембра мој је кукуруз потпуно сазрио и обрао сам преко 2500 кила од једног хектара а моме комшији гладна година. Оно мало што је израсло неће да сазре.

Тако и сушних и опаких година ја добијем за кукуруз из 8 ланца 1272 динара у злату. Дакле и сушна година донијела ми суво злато и то само зато, што сам десетак дана више орао и орао с јесени иначе би и ја кукао на сушу.

Нашим Стижанима ово је стара и добро позната ствар и зарад њих који су још у половини јула своје стрнике почели угарити и то око крстина, јер они веле: „Још док је жито у крстивама ми земљу спремимо за идућу годину, за кукуруз“ те зато зарад њих не би ми ни требало пи-сати. Но како сам прије неколико дана пропутовао преко: Ђладова, Неготина, Зајечара и Параћина, на на цијелом том путу ја видјех само изугарено једно пар-ченце земље и то код Параћина, то се ријених, да те људе послужим својим искуством, т. ј. да им најскреније препоручим: да своје љиве поугаре с јесени па докле год траје лијепо вријеме, јер је то средство најсигурније противу суше.

(Ћубрење у зиму.) — У многим краје-вима, а код нас скоро искључиво, извози се љубре зими. Но о користи оваког рада подјелена су мишљења. Тако често се ставља питање: Да ли осока на снјегију или на смрзнутој земљи не губи од своје снаге? Одговор је различит. — Осим тога, износи се и овакво питање: Да ли је упутије, да љубре док траје ниска темпе-ратура лежи у великим гомилама, или га треба по љиви раздјелити на мање гомиле?

За објашњење ових питања нека по-служе ови резултати дугогодишњег опажања.

Кад је земља на коју се износи осока, била сува прије замрзнућа, онда је љубровита течност могла да се уније у земљу, и по томе нема бојазни да ће се ма шта изгубити од љубровитих састојака.

Ако ли је пак било много снјега па је и земља испод њега смрзнута, онда се са скопљавањем снјега и љубровита течност спирала, и готово нигдје, или на врло мало мјеста, могаше у земљу наићи, нарочито ако је земљиште нагнуто и стр-менито. Но ако снјег полако копне, онда ће са равне љиве мало воде отићи, — ма да она не може одмах у земљу продријети, — али је опет прилика да омонијак извјерти.

Исти је такав случај, кад је љубре на љиви у малим гомилама. Највећи дио течности у љубрету следи се, а љубревити састојци остану растворени у мало воде, па кад снјег окопи или киша пада, они се енеру или изгубе амонијак прије но што буду могли продријети у земљу која је смрзнута или засићена влагом. Расипање осоке дале по снјегију и изношење љубрета, кад је јака зима нарочито, ако је још и мале гомиле стоварује, није за препоруку.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 2 фебруара.

Данас се збива у Софији знаме-нити чин — присједињење бугар-ског Престолонаследника Бориса. Њаза Трновског к Светој Право-славној Цркви.

Тијем поводом Његово Височан-ство Господар управно је Његовом Краљевском Височанству бугарском Њазу Фердинанду сљедећу депешу:

Његовом Краљевском Височанству
ФЕРДИНАНДУ I.
ЊАЗУ БУГАРСКОМ
СОФИЈА.

Прими, драги Брате, Моја најсрдлач-нија честитања, поводом ступања твог

драгог сина Њаза од Трнова у нашу Свету Православну Вјеру и нашу велику славјанску заједницу. Данашњу радост народа бугарскога братски дијели Мој драги народ. Да живи Узвишени Њаз Цар Никола II! Живио Ти, драги Брате! Живио Насљедник Борис! Живио брат-ски Ми народ бугарски!

НИКОЛА.

(С Двора.) Његово Височанство Господар повратио се на Цетиње по-слије десетдневнот бављења на Ријечи. Здравље Његовог Височанства иде на боље, али по љекарском савјету још мора мирно почивати у својој одаји.

(Годишњи парастос.) Ономадне се навршила година, да је Велика Вој-воткиња гђа Стане Миркова, мати Његовог Височанства Господара, пре-минула, и тијем поводом држат јој је у манастирској цркви свечани парас-тос. Чинодјејствовао је Високонар-ошештени Митрополит г. Митрофан са мјеснијем свештенством, у присуству Њезипог Височанства Њагине Мил-ене, која је нарочито зато с Ријеке дошла, Његовог Височанства Престо-лонаследника Њаза Данила и Њихо-вијех Свјетлости Њагине Јелене, Ане, и Ксеније и Њажевића Мирка, Били су присутни сви великодостој-ници, чиновништво и много грађанства и госпођа у великом броју. Од дипло-матског тијела био је царско-руски министар резидент г. Агрипоуло, и аустро-угарски министар резидент г. Кућински са госпођом. Дворска корота за милом покојницом од јучер је диг-нута.

(Из Биограда.) „Биоградске оп-штинске новине“ јављају, да је пар-очита комисија, изаслана да подвргне ревизији досадашња наименовања био-градских улица, свршила повјерени јој посао, те доноси нови именик био-градских улица, у ком налазимо сље-дећа наименовања из пригорске исто-рије: Захумска, Зетска, Иван-бегова, Кез-Данилова, Ловћенска, Његушева и Црногорска, што са задовољством би-љешкимо као ново документирање наше народносне заједнице и братске најње биоградске општине.

(Страна одликовања.) Његово Ве-личанство Никола II Цар Руски бла-гоизвољно је одликовати: г. III. Инге-та професора Њ. Свјетлости Њаза Мирка командерским орденом св. Ста-нислава; г. професора Јована Њежаву III-њим степенем реда св. Ане; госп. проф. Њивка Драговића III-њим степе-ном св. Ане; и г. проф. Божа Нова-ковића III-њим степенем св. Стани-слава.

(Српска Књижевна Задруга У Црној Гори.) У IV коло Срп Књиж. Задруге уписао се код друштвеног повјереника г. проф. Павла Поповића на Цетињу, још и ова господа:

За осниваче:

35. г. В. И. Пламенац министар војни.
36. г. Ђ. Поповић гл. инк. надзорник.
37. г. Мират Вукић учитељ Улицини.
38. г. Андрија Јовановић учит. Улицини.
39. г. др. А. Томановић уредник „Гласа Црногорца“.

За улагаче:

19. г. Монах Нићифор, богослов.
20. г. Милован Меденица заступник окр. капетана у Колашину.
21. г. Митар Вукчевић учитељ.
22. г. др. Лујо кнез Војиновић.
23. г. Поп Рието Поповић учитељ Спужки.
24. г. Вуко Вулетих пресјед. опћ. Цет.
25. г. Андрија Јовићевић учитељ Ријечки.
26. г. Марко Томановић секретар управе Њ. Црног. Држ. Штампарије.

Упис траје још само ове неђеље, те зато се моли сви који желе бити чланови да похитају у улогом.

(Програм забаве.) што је пјевачко под горячко друштво „Бранко“ приредило у славу ослобођења Зете, у суботу 27 јану ара у корист своје кесе.

И дио: 1. Поздравна ријеч, говори пресједник друштва Стеван Лукачевић. — 2. Црногорска химна, пјесма од Ј. Сунде-чића, пјева друштвени хор. — 3. Одмак из „Грахов Јаза“, од Каћанског, декламује члан друштва Спасо Вукотић. — 4. „Општа

кућа“, пјесма Њ. Ненадовића, декламује члан друштва Божо Стајић. — 5. „Онамо намо“, пјесма од Николе I, пјева друштвени хор. — 6. О Лују Пастору, говори др М. Радуловић. — 7. „Богови силни“, пјесма Ђ. Јакшића, пјева друштвени хор. — 8. „Молитва пугманова“, пјесма Њ. Ненадо-вића, декламује члан друштва Бело Радо-вановић. — 9. „Несербима“, пјесма А. Шап-тића, декл. чл. друштва Јован Ненезић. — 10. О модерном пјевању, говори чл. дру-штва учитељ Захарија Радичевић. — 11. „Сабљо моја“, пјесма М. Поповић, пјева др. хор. — 12. „Варјактаровић“, пјесма Ђ. Јак-шића, декл. члан друштва Нико Зећанин. — 13. „Турчину“, пјесма Николе I, декл. члан друштва Саво Терзић. — 14. „Ој јуначка свјетла зоро“, пјева друшт. хор. — 15. „Три хајдука“, пјесма Змај-Јована, декл. члан друштва Ђуро Павићевић. — 16. „Ко је срце“, пјесма П. Прерадовића, пјева друштвени хор. — 17. „Стари хан-дар“, пјесма, декламује ђак Зео Марковић. — 18. „Тамна ноћ“, пјесма, пјева друшт. хор. — 19. „Женидба Цмиљанић Илије“, народна пјесма, уз гусле пјева Јован Пе-јановић. — 20. „Вила Вилу“, пјесма, пјева друштвени хор. — 21. „Возила се“, пјесма, пјева друштвени хор.

И дио игранка: Народно коло и разне игре, уз пратњу на гласовир изводи учитељ друштва Саво Чубрановић.

(Зима.) На овогодишњу зиму не можемо се жалити. Послије снјега, што је нануо по Божију и то по јужнијем крајевима, настала су лијепи времена, која још трају. Савинске неђеље имали смо највише сту-ден, која падала изјутра до 17 степ. Р. испод нуле; па је јако попустила. Трудно да ће на ове зима свршати.

РАЗЛИЧИТО.

(Теслина свијећа будућности.) Тек ако је прошло 20 година, од како је Еди-сон свој електрични фењер с поноситошћу назвао „свијећом будућности“, а тај његов електрични фењер већ је постао обичан т. ј. свијећом садашњости; шта више, данас Едисон има и својих критичара и противника.

Из Америке нам поново стижу вије-сти о новој свијећи будућности, што значи, да су се проналазачи јако намножили на пољу електро-технике.

Никола Тесла — то је име новог проналазача — био је изненађен неочеки-ваним проналазком у својим електротех-ничким опитима. Суштина новог проналазача састоји се у томе, да се необично брзо промјењују електричне струје, које су до сада пронађене. Том првљиком такав је напон електричне, да је подједнако снажан и да може убити зликовца, који је на смрт осуђен, док је међу тим тај исти снажни напон електричне са свим безопасан за про-налазача услед брзог мијењања струје. Та брзина, којом се мијењају струје, по-појамна је за обичног човјека и долази по сто тисућа тренерања у секунду. Овај тако важан експеримент обрвали су у ужем кругу природљаци у Бечу, па онда у Берлину у ученом друштву „Уранија“, а за тим, по предлогу физичара П. Шпанс, чињени су исти опити и пред царском породицом и многобројном публиком. Пру-ски принц Хенрик жељео је, да се лично увијери о безопасности електричне струје. Он је узео у руке једну хајслерову трубу а другу узео је Тесла, и струја је срџио и безопасно прошла кроз обојицу са веома јаким свјетлошћу.

Да ли ће и ова „свијећа будућности“ кроз 20 година постати „свијећа садаш-њости“? Изгледа нам, да нас, при данаш-њим великим проналазцима и успјесима на томе пољу, не би ни то толико изне-надило.

(Шеко фотографија или фотогра-фија из дупе) јесте доста један, и ако на први поглед веома прост, али врло важан покусања, још важнији закључком, који се из овога може извести, и који, под горњим насловом репродукује француска „Illustration“, по енглеском листу „Nature“. Ево о чем се ради: др. Јулис Рогер успио је, да из дупе извади фотографске слике. Он је то урадио овако: Прво је ставио преда се чист новац, нилинг и дуго гледао у њ, при пуном дневном освјетљењу. За тим је спустио жуту завјесу на про-зор, одакле је долазило сунчано свјетло на новац и спремениу фотографску плоч-ицу ставио је пред очи, у згодан поло-жај. За тим је управно поглед свој на средину плочине, прибијајући дух свој, да мисли на гледани новац, држећи у свјести његову слику. Послије неког времена гле-дања, све на једно исто мјесто на плочини, са истом се поступу као при сваком фото-графирању. Она се опере и послје четрде-сет минута на плочини се укаже доста јасан општај нилинг, слика његова. Исти је покушај поновљен и са поштанском марком и са истим успјехом. Саопшћујући овај чудни резултат, француски лист долази до закључка: да на сваки начин неопор-на ретина има слику, која проузрокује

фабрикације способне да импресионирају естетичку психику. — Факт је и нов и оригиналан, и дати ће повода многим естетичким интересантним покушајима. Можда ће се тако доћи до све веће простоте „психичких“ функција, а на име да се и само сјећање или изазивање представа у свијести сведе на прост оптички ефекте, свјетлосних покрета, из мозга у до... јер, кад горе вели: да се пригледати концентрисане дух на уображену слику шилинга (en concentrant son esprit sur image du chiling), онда је овдје судјеловање душе, односно мозга, врло јасно. Докаже ли се то боље и свестраније, онда бар психологија чула добива други вид. Нема сумње, да ће остати тамних мјеста, како се чуло чуло замјенује, како се утисцима једнога буде слике другога? За сад саопшћујемо само факт. Подсјећамо читаоце, не мотри на себе, да, и кад су будни, па мисле на нешто, да у тим, ма како кратким размацима времена, ништа невиде и ако гледају. Значи: да је мишљење ређање слика у души, а по овоме, то ређање као да небива у мозгу, већ у — оку, чијих се — видјених — слика, у осталом најживље и најдуже сјећамо, док звукова слабо, а мириса ни укуса ни мало. Горњи опис као да бар указује на ту могућност.

(Српски покојници г. 1895.) Љуба Ненадовић у Вилеву, велики српски pjesnik. — Војвода Новица Церовић, прослављени црногор. јунак. — Велика Војвоткиња Стана Мирка Петровића. — Умировљени председник кр. табле Никита Михајловић у Сомбору, велики народни добротвор, који је неких 100.000 оставио на српске просвјетне циљеве. — Чувени генерал Ђура Хорватовић у Биограду. — Чедомиљ А. Поповић, заслужни народно-привредни писац у Србији. — Мато Натали, виђени Србин католик и властелин у Дубровнику. — Др. Љубомир Радивојевић у Каменици, велики народни добротвор, који српској просвјети остави преко 100.000 ф. — Ђа Марија Вишковић у Перши, која је, матери цркви дала до 5000 ф. — Др. Алек. М. Роговић у Вуковару, заслужан за српско пјевачко друштво. — Српски нестор на Крајини, протопон Никола Беговић у Г. Карловцу. — Трговац Ристо Јовановић у Тузли, неуморни трудбеник око српске школе и оснивања џезина фонда. — Ђоста Радловић у Митровици, пекадашњи професор на народној препарандији и радник на пољу српске књије. — Јосиф Југовић у Цариграду, руски државни савјесник из Дубровника. — „Добра мајка“ Софија Дражић у Ст. Гечу, која ступи са 25000 ф. у ред народних добротвора. — Драго Свилокосић, новинар, који је Српству служио у француској штампи. — Капетан Стево Михаиловић, Боксљ, у Биограду — Персида Пинтеровић, ревно председница срп. женског друштва у Биограду. — Исо Медаковић, трговац у Госпињу, који за српску школу остави око 15.000 ф. — Милан Бабић, председник суд. стола у Вараждину, ступ тамошњег Српства и покретач око подизања српске привре. — Кнез Ђорђе Војновић, председник далмат. сабора. — Сима Поповић, Против у Приједору, народњак и усташки вођа за ослобођење. — Др. К. Теодоридес на Цетињу, књижевни радник. — Др. Ђорђе Филиповић, Херцеговац, у Србији. — Јеврем Грујић, заслужан српски државник у Биограду — Новак Голубски, народни капетан за живота, после смрти народни добротвор са 30.000 ф. — Прото Никола Љуботина у Шкарама, добар старац, који народу остави до 20.000 ф. — Ђа Јелисавета Стојковића, која своју усмену овјеквјечила као добротворка са 50.000 ф. — Шпиро Петровић, српски књијар из Котора. — Перо Достинић у Ериц-Новом, старији школки друг и надзорник славног владике и pjesnika Рада. — Владика Нектарије Димитријевић у Вршцу. — Тоша Анастасијевић у Биограду, одличан српски глумца. — Никола Лазаревић у Биограду, који на добре циљеве остави 4000 дин. — Сима Милутиновић, виђен трговац у Панчеву; забљезни је трајно своје име даром од 5000 ф. црквеној општини. — Марија Вукићевићка у Биограду, ријетка пјевачица цркв. pjesама. — Никола Иковић Дилић у Равном Лигу у Македонији; остави је цркви и школи 2000 ф. — Исидор Регељак у Шиду; сјетио се на крајњем часу цркве и пјев. друштва и остави им 1200 ф. —

(Музеј српске земље). У Биограду се саставио одбор из професора природних наука са Вел. Школе и Гимназије и стручних људи, који је ставио себи у задатак да сагради дом за музеј српске земље. У своме програму одбор вели из међу осталог: „Свака држава и сваки просвјешћени народ подигао је земљи на којој живи праве храмове, у којима се служи служба и њеној природи и њеном Творцу, у којима народ приказује цијело природно благо његове земље, а омладина учи да своју отаџбину потпуно позна и љуби. Истина је на биоградској Великој Школи постављена је основа за музеј, али

то није довољно да се подигне достојан одлар науци о српској земљи. Са тога су ратници српске просвјетне војске прегли да помогну подићи Музеј у коме ће бити представљена цијела природа у којој Срби живе: земље, камење и руде, биље и животиње, све што је од природе у земљи и што се природно на њој развија, све што од природе утиче на живот и напредак Срба. Ти су прегледаји својим прилозима основали фонд за грађење дома у коме ће се смјестити такав Музеј, а надлежна је власт одобрила да се потписани чланови одбора старају о прикупљању новчаних прилога за подизање дома и прилога за збирке Музеја.“ За то се одбор обраћа свима Србима, од Балкана до сињег мора, и онима преко мора да сви слојено помогну подићи дом достојан наше лијепе српске земље која их је родила и подигла.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 27 јануара. — Султан је примио Стојиљкова у аудијенцији и одликовао га Османлијом у бриљантима.

СОФИЈА, 27 јануара. — Књијка Марија Луиза са млађим сином кренула је пут Нице, због здравља. Књаз је примио денешу од Цара да ће послати генерала Голенишев Кутузова, да га заступа при покрштењу Принца Бориса.

ПЕТРОГРАД, 28 јануара. — „Прав. Вјесник“ доноси саопштење о успостави односа са Бугарском. Бугарска је дужна своје биће великијем жртвима руског народа. За то је Русија морала са живијем интересом пратити што се у Бугарској збива. Први корак к прекрету на боље учињен је. Бугарски народ признао је потребу да заштити православну вјеру као владајућу, која је јемство свеце са Русијом. Ова вијест је обрадовала цијелу Русију. Цар је услишио молбу Принца Фердинанда и шље генерала Голенишчев-Кутузова да га заступа при миропомазању Принца Бориса као кума.

СОФИЈА, 28 јан. — Књаз ја примио сабрање in corpore. На бесједу којом му је Тодоров благодарио, Књаз је одговорио: „Запад је бацио на мене анатему. Зора са истока обасјава моју династију и свијетли нашој будућности.“

ЦАРИГРАД, 28 јануара. — Султан је одликовао госпоњу Стојиљкову редом Шефакат у бриљантима и изразио Стојиљкову своје признање, за мудро политику бугарске владе. Такођер је одликовао Петрова првијем степеном Мецидије. Консули пјесу успјели у посредовању код Цејгуна, и сада чекају даље наредбе од посланика из Цариграда.

ЛОНДОН, 29 јануара. — Кригер ће посјетити Инглеску са којим чланом владе, да претресу положај Трансвала са инглеском владом.

АТИНА, 29 јануара. — Приспјео је у Пирео „Рурик“ са адмиралом Калагеросом, заповједником руске ередоземне ескадре.

БИОГРАД, 30 јануара. — У скупштини је прочитан краљев указ, који овлашћује владу, да подложи ревизији устав.

ЦАРИГРАД, 30 јануара. — Кренули су Егзарх и Стојиљков. Султан шље у Софију Мустаф-пашу и Костаки Каратеодори да присуствују покрштењу принца Бориса.

СОФИЈА, 31 јануара. — Влада је била извјешћена, да је Султан признао књаз Фердинанда као суверена Бугарске; и да је дао наредбу својим посланицима код јевропских држава, да траже пристајање дотичних влада. Приспјели су Стојиљков и Егзарх, дочекани великијем овацијама од мноштва народа.

ПАРИЗ, 31 јануара. — Сенат је одбио дневни ред, што је Буржуа тражио у питању судске инструкције у ствари јужне жељезнице.

БЕЧ, 1 фебруара. — Турски посланици код везелара потписница берлинског трактата већ су примили и

редбу, да ишту пристајање на признање књаз бугарског. Дотична нота јучер је предана бечкој влади.

СОФИЈА, 1 фебруара. — Одиравник генералног консулата француског и министар Србије престављаће при покрштењу републику француску и Краља Александра. Изванредни посланици Мустаф паша и Каратеодори наше дочекани су великијем поштом. Каратеодори-паша предао је Књазу писмо Султаново, којим га акредитира као посланика изванредног у Софији.

БИОГРАД, 1 фебруара. — У компетентнијем круговима побија се вијест, да ће Краљ и Краљица поћи у Биарри.

РИМ, 1 фебруара. — Парламент је сазван за 5/3. Пјесу основани гласови о оставци некијех министара.

СОФИЈА, 2 фебруара. — Генерал Кутузов је свечано дочекан. Мноштво народа одушевљено клицало: ура. Кутузов је преставио књазу Черикова као руског дипломатског агента. Чериков је предао Стојиљкову акредитиву. На руској агенцији подигнута руска застава уз клицање одушевљеног народа.

ЦАРИГРАД, 2 фебруара. — Калнице је први саопштио Порти пристајање аустро угарске владе на признање књаз Фердинанда.

РИМ, 2 фебруара. — Италијанска влада одговорила је Порти, да је назда сматрала избор књаз Фердинанда валидан те да пристаје са задовољством.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„ПЈЕСНИК и ВИЛА“, тај дивни pjesнички умотвор *Књаз-Пјесника* и Господара Црногорског *Никале I*, који је *Кирилицом* и *латиницом* штампан, може се добити још, и то:

Фино издање латиницом ком. по 70 н.
Простије „Кирилицом“ „ „ 70 н.
Простије „ „ „ „ 50 н.

Препродавци и Књијари добијају процента 20%, и не плаћају никакве поштарине.

Обратити се с порудбином на *Управу Цетињске Читалице на Цетињу* (Cettinje, Montenegro).

Изашла је из штампе
„ГРИЦА“
КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ СА ШЕМАТИЗМОМ
за преступну годину
1896
који има 366 дана
ИЗДАЛА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
Цијена 30 новчића.

Може се наручити за готов новац или на доплату у **Књијари Државне Штампариије** на Цетињу (Cettigné Montenegro).

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Част сам имао примити велецијени дар (једно свештеничко одјејаније) из братске нам Русије, од г. Михаила Ивановича Осипова, агента императорског православнаг палестинског общества, за које му моју најердачнију и нигда незаборављену благодарност изјављујем, и моје духовне молитве управљам к Свевишњему, да у добром и повољном животу на много љета поживи г. М. Ивановича са укупном његовом поштованом фамилијом. Живијели наша браћа Руси.

Његуши, 15 јануара 1896.

Ђуро Пејовић
свештеник Дугодољски.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Приликом смрти нашег нигла незабољављеног брата **Маша**, који је 13 јануара о. г. после осемодневног боловања преминуо на Цетињу, сматрамо за дужност овим јавнијем путем благодарити сљедећој господи:

Г. Прокопији Врачару настојатељу и игуману манастира Бијеле у Дробњацима; г. попу Тому Јововићу пароку глуходолском и г. протопопу Крсту Матановићу пароку цетињском, који су мртвог покојни-

ково тијело, по свештеничком обреду перемонијално испратили са Цетиња, а тако и становништву цетињском од обојег пола; учитељима са ђацима, г. Сердару Раду Пламенцу, Нику Татару и Јабуду Гојинићу; даље: цетињском поштанско-телеграфском тијелу на челу њима управитељу г. Шпиру Поповићу, који су свог љубљеног друга дигли на својим рукама и на мртвачким кодима положили и са осталом пратњом испратили до Црне Горе, — од истог тијела продуже с пратњом до Ријеке: г. Шако Филиповић, Зеко Перишић и Мићо Бурашковић, ће су га предали на лађу браћи Сотонићима, који су пошли за покојником. Чиновницима поште и телеграфа подгоричког штације на телеграфском саучешћу хвала; трговцима вирским међу којима је покојник много година мирно и задовољно провео, те су покојника из лађе примили и са Сотонићима одвијели у Сотониће. Сотонићи као браћа покојникова који су одмах на глас ненадне смрти похитали са г. попом Луком Вукосавићем, који је при опјелу чинодјејствовао, поред усмене захвалности нек и овим путем приме од свију нас браће Влаховића најердачнију благодарност. По други пут свијема хвала.

Сотонићи, 14 јануара 1896.

О ж а л о ш т е л и:

Брат: Зеко; братучеди: Ино и Перо.

ЧИТУЛА.

Машо Влаховић из Црмнице — племена Сотонићког, 13 јануара о. г. преминуо на Цетињу у 38-ој години свог поштевог живота.

Покојни Машо био је званични чиновник при телеграфској општини на Вир Пазару. У истој служби ступио је као младик у својој 18 години у почетку црногорско-турског рата 1875 год. за вријеме којег је, по наредби, са телеграфским апаратима ишао по војничким логорима, ће се је јуначка крв лила. На основу чега је после рата, због ревносне службе и одликовања био од војничке власти: медаљом за храброст и дјевма еменницама црногорском и руском. Сад је равно 20 година да је истом по наредби служио покојни Машо по разним мјестима у држави, а највише при телеграфском уреду на Вир-Пазару. Свађе је служио вјерно, а понашао се поштено, скромно и пристојно, узрок чега је од народа због своје тихе нарави од сваког без разлике љубљен и поштован био. Лака му родна земља.

Један од другова покојникових.

ОГЛАСИ.

СРЕЋНА ПРИЛИКА

Од 30.000 срећака што их Српски Држ. Класна Лутрија издаје за XI. коло 15.000, срећака добијају згодитке од дин. 150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 10.000 и врло велики број мањих од 5000, 2500, 1000, 800, 700, 600, 500 и т. д.

Укупно преко три милиона динара подијелиће се на играче XI. кола.

Срећа се не стиже ако се не сретете. Ко купује среће Класне Лутрије тај иде срећи на сусрет. Улог је незнатан а добит огромна. Сваки треба да се користи оном јестином а срећном приликом, на да игра у овој државној лутрији.

У V-тој класи прошлога кола већина главних згодитака и знатан број мањих пали су на среће продате из наше радње који су одма и исплаћени.

Наша радња снабђена је и за ово XI. коло великим избором срећака за I. класу у свима подјелама и разним бројевима и моли поштоване играче да се за исте изводе из нас обраћају.

Поручбине из Црне Горе и Српских покрајина извршујемо брзо и тачно. Извјештаје о резултату сваког вучења као и свако друго нужно извјешће достављамо одмах нашим поштованим играчима.

Пошто је свршено вучење I-ве класе 4-тог Јануара ов. год., то среће за II-гу класу стају: цијела 48, половина 24, четвртина 12 и осмина 6 динара у сребру.

Вучење је II. класе на дан 6. Фебруара текуће године.

У Биограду, јануар 1896.

Кокановић и Васић
ОВЛАШЋЕНИ ПРОДАВЦИ СРЕЋАКА СРП.
ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ
(8—10.)